

OSZCZĘDNOŚĆ

6

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaktor

Dr. Zygmunt Gargas.

Redakcyja i Administracyja

Lwów, ulica Lelewela 1. 5.

Prenumerata

roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia

70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Edward Mazur: W sprawie kaucyi urzędniczych. — Sprawozdanie Komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy oszczędności. — Dr. Z. Gargas: Podstawa opodatkowania przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków w ustawie a w rozporządzeniu wykonawczem. — Odsetki odszkodowawcze od zwróconych podatkowych odsetek zwłoki. — Urzędnicy gminnej kasy oszczędności a ubezpieczenie od choroby. — Ruch wkładów za miesiąc listopad 1905. — Inzeraty. — Bilanse Galicyjskich kas oszczędności.

W sprawie kaucyi urzędniczych.

Należałoby raz w końcu załatwić sprawę kaucyi urzędników kas oszczędności. Rozesłany w tym celu przez jedną z kas cyrkularz do kilkunastu instytucyi nie dał stanowczego rezultatu. W jednych urzędnicy mieli kaucyę, w innych nie, w niektórych zaś tylko pewne kategorie urzędników (u. p. taksatorzy kosztowności) ją posiadali.

Wypada się zastanowić nad celem, jaki kaucya ma spełniać, a następnie, czy ona go w rzeczywistości spełnia?

Celem kaucyi może być chyba możność na tychmiastowego pokrycia szkody, zrządzonej instytucyi przez pomyłkę lub nieuwagę urzędnika, bo nad tem, że kaucya jest ochroną przed przypuszczalną defraudacją, zastanawiał się nie będę, ponieważ argument ten nie wytrzymuje skalpelu najlżejszej krytyki.

Co do pierwszego więc punktu zaznaczam, iż w razie powstania mniejszej szkody wskutek nieuwagi lub pomyłki urzędnika, pokryć ją można tak dobrze z pensyi jak i z kaucyi, bo przecież w każdym razie niedobór powstały wskutek umniejszenia kaucyi musi być z pensyi pokryty. Gdyby zaś szkoda wysokością dorównywała kaucyi, lub ją nawet przewyższała, w takim razie z chwilą jej pokrycia kaucya przestaje istnieć, urzędnik niema warunków wymaganych do piastowania swego urzędu, należałoby go więc stosownie do przepisu natychmiast oddalić, jeżeli się nie postara o nową kaucyę.

Widać z tego, że większą szkodę można pokryć jedynie tylko z pieniędzy, o które się urzędnik w danym razie dopiero starać musi. Zauważam, że podobne wypadki są w praktyce rzadkością i zwykle kaucya nienaruszona trwa do końca służby urzędnika.

Aby jednak poznać właściwe znaczenie i skutki kaucyi, należy się zastanowić nad jej genezą.

Młody człowiek, obdarzony przez Stwórcę parą zdrowych rąk, a przez komisję egzaminacyjną świadectwem z odpowiedniego egzaminu, otrzymuje

posadę urzędnika kasy. Za warunek stawiają mu złożenie jako kaucyi kwoty równającej się rocznej pensyi. Suma niewielka, zaledwie kilkaset guldenów. Oczywiście rzadko który ma majątek własny, należy się o kaucyę starać. Jedynym źródłem jest weksel eskontowany u lichwiarza. To jest pierwszy krok na niwie wdzięcznej służby urzędnika kasy. Skutki jego dadzą się łatwo przewidzieć. Lwia część pensyi idzie na spłatę długu i procentów a pozostała reszta pensyi nie wystarcza na utrzymanie. Jeden dług rodzi długi nowe, a podwyższania pensyi i kwinkwenia stają się iluzorycznymi, gdyż kompenzują się z kwotą, o którą należy w takim wypadku podwyższyć kaucyę.

Jak tego rodzaju stosunki oddziałują na klasę skazaną brnąć w coraz większe długi i kłopoty finansowe, łatwo sobie wyobrazić. Czy wpływają umoralniająco i czy przyczyniają się do jej podniesienia — śmiem wątpić. Pewną jednak jest rzeczą, że wypadki takie nie zdarzają się sporadycznie, ale owszem są objawem nader pospolitym.

Ale skutki przymusu składania kaucyi sięgają dalej. Ogranicza się ilość kandydatów urzędniczych, gdyż nie każdy, kto jest świadomy smutnych konsekwencyi zaciągania długu przez urzędnika skazanego na stałą a skromną pensyjkę, odważy się przyjąć warunki, które go mogą zgubić. Wskutek tego zdarza się w wielu wypadkach, że jednostki wyżej umysłowo ukwalifikowane, muszą ustąpić miejsca tym, którzy jako pierwszą i często jedyną kwalifikacyę wysuwają posiadanie kaucyi. Jeżeli do tego dołączy się system protekcyjny, znajdujący tak szerokie zastosowanie na gruncie galicyjskim, czyż nie wpłynie to na jakościowe obniżenie stanu urzędniczego? Sądzę tedy, że system zabezpieczania kaucyami obowiązków urzędniczych jako nie odpowiadający zgoła celowi, a socyalnie i ekonomicznie szkodliwy, winien być stanowczo usunięty.

Edward Mazur.

Sprawozdanie

Komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy oszczędności.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 1. sierpnia 1905 przekazaniem przez Wysoki Sejm Komisji bankowej uchwałą z dnia 10. października b. r. wnosi Wydział krajowy o udzielenie absolutorium Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności z jej rachunków za rok 1904.

Zamknięcie rachunkowe zestawiała buchalterya galicyjskiej Kasy oszczędności, sprawdzity Dyrekcya i Komisya rewizyjna a przyjęły Wydział Kasy oszczędności i jej Walne Zgromadzenie.

Gdy książkowe sprawozdanie tych rachunków wychodzi poza ramy atrybucyi Komisji bankowej, a gdy wniosek Wydziału krajowego formalnie oparty jest na określonych statucie Kasy oszczędności warunkach, Komisya bankowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi wniosek zgodny z przedłożeniem Wydziału krajowego o udzielenie wspomnianego absolutorium, czyni to w przeświadczeniu, że powołane do zestawienia i kontrolowania rachunków organa spełniły ściśle i należycie swe obowiązki.

Jakkolwiek w roku sprawozdawczym zwroty w Kasie oszczędności przewyższyły wkładki o 760.142 K 27 h., to przecież stan wkładek był z końcem roku 1904 znowu wyższy, niż w roku poprzednim i osiągnął kwoty 77.34.608 K 4 h., a to dlatego, że procenta dopisane do książeczek wkładkowych za rok 1904 wynosiły 2.690.355.44 K co po potrąceniu powyżej wspomnianego salda zwrotów

760.142.17 „
czyni wzrost stanu książeczek oszczędności o 1.930.213.27 K.

Z całego kapitału wkładkowego 77.34.608 K 4 h. kwota 2.023.562.60 K. jest ulokowaną w gmachu własnym i dała tylko dochód czysty 4.214.05 K., a kiedy kwota dalsza 11.406.925.05 K. unieruchomiona jest w t. zw. interesach likwidacyi, tylko reszta t. j. suma 63.604.120.39 K. mogła być użyta w obrocie.

Zysk z tego obrotu w roku 1904 wynosił 2.999.143.89 K. i starczył na pokrycie procentu od wszystkich wkładek, a zatem także i tej części kapitału Kasy oszczędności, która jest unieruchomiona w nierentownych przedsiębiorstwach likwidacyjnych. Ponadto pozostała jeszcze z samego obrotu Kasy oszczędności rachunkowa nadwyżka czystego zysku w kwocie 164.175.40 K., znacznie większa od takiego czystego zysku w roku 1903, który wynosił tylko 27.190.58 K. Ten korzystny wynik z właściwego obrotu zawdzięcza Kasa oszczędności niestrudzonej pracy Dyrekcyi.

Niestety rachunek zysków i strat Kasy oszczędności, wykazujący powyższe pomyślne cyfry wyniku jej obrotu nie obejmuje t. zw. interesów w likwidacyi, a te właśnie interesa — innemi słowy przedsiębiorstwa kopalniane Kasy oszczędności — nie tylko pochłonęły w roku 1904 cały wykazany powyżej zysk, ale jeszcze dalszą, znaczną spowodowały stratę.

Uwzględniając także gospodarczy wynik tych interesów kopalnianych, dochodzimy do następującego rezultatu:

Dochody kasy wynosiły 3,637.561.35 K.

Wydatki:

a) z obrotu Kasy 3,473.385.95 K.
b) z tytułu niedoboru kopalni . 1,007.042.57 „ 4,480.428.52 „
Zatem wynikł niedobór w kwocie 842.867.17 K.

Niedobór ten zmniejszy się wprawdzie o dopłatę wypłaconą przez rafinerję w Trzebini w bieżącym roku za ropę dostarczoną jej w roku 1904 (około 825 wagonów po 2 K 29 h za każdy l ct. m.), a więc mniej więcej o kwotę 180.000 koron — ale zawsze jeszcze pozostanie przerażającym albowiem okazuje się, że wskutek tych interesów w likwidacyi stan Kasy oszczędności nie tylko się nie konsoliduje, ale z roku na rok się pogarsza.

Nowy Zarząd galicyjskiej Kasy oszczędności objawiający interesa tej Instytucyi w kwietniu 1899 roku, stanął wobec faktu już przez tymczasowy Zarząd dokonanego — po pierwsze, że celem ratowania pretensyi gal. Kasy oszczędności do panów Szczepanowskiego, Wolskiego i Odrzywolskiego miały być kopalnie nafty do tych dłużników należące na rachunek Kasy administrowane, a następnie z wolnej ręki jak najrychlej sprzedane; po drugie, że celem zapobieżenia otwarciu konkursu do majątku tych dłużników, a w konsekwencyi celem zapobieżenia sprzedaży licytacyjnej ich kopalń długi tychże miały być przez Kasę w drodze układu z wierzycielami skupione.

Konsekwencye tego planu ratowania funduszu Kasy objawiają się dziś w następujących cyfrach:

Wydano:

1. na skup powyżej wymienionych pretensyi	2 788.661.61 K.
2. na kupno drugiej połowy boryslawskiej kopalni i 10 ¹⁰ -ego udziału w Kosmaczu	640.030.16 „
3. na kosztą ruchu kopalń	4,896.678.69 „
4. na kosztą i należności skarbowe od zabezpieczenia pretensyi Kasy	53.699.85 „
5. na wstawione do bilansu odsetki od skupionych pretensyi	141.236.82 „
Razem	8,520.307.13 K.

Zainkasowano:

1. ze sprzedaży względnie ściągnięcia różnych aktywów likwidacyjnych	595.752.— K.
2. z dochodów kopalń	2,726.418.50 „
3. z przypadłego zadatku	950.000.— „
Razem	4,272.170.50 K.

Z porównania:

wydatków	8,520.307.13 K.
z wpływami	4,272.170.50 „

okazuje się dopłata 4,248.136.63 K.

z funduszu obrotowego kasy do t. zw. interesów w likwidacyi w okresie czasu od 1899 do 1904 r. włącznie.

Suma kapitałów umieszczonych w tych interesach t. j. unieruchomiona nie tylko bezprocentowo, ale na razie stratnie doszła w roku 1904 do kwoty 11,406.925.05 K.

Co się tyczy kosztów ruchu kopalni od roku 1899 do 1904 to z porównania

dochodów	K. 2,726.418.50
z wydatkami	„ 4,896.678.69

okazuje się niedobór ruchu K. 2,170.260.19

Smutny ten wynik cyfrowy łagodzi poniekąd fakt, że w roku bieżącym rentowność przedsiębiorstw kopalnianych Kasy oszczędności pomyślniejszy wzięła obrót, jak to się z następujących zestawień okazuje:

1. Zestawienie dochodów i wydatków.

	wydatki K.	dochody K.	niedobór K.
w r. 1903	1,197.422·95	622.648·74	574.774·21
„ 1904	1,315.315·56	322.852·38	992.463·18
„ 1905 do 1/10	654.543·16	604.555·04	49.988·12

2. Zestawienie produkcji.

w latach:	1903:	1904:	1905 do 1/10:
Schodnica:	1190 wagonów	947 wagon.	609 wagon.
Borysław:	1503 „	681 „	1943 „
Kosmacz:	62 „	120 „	90 „

3. Ilość uwierconych metrów.

w roku 1903 uwiercono	3391
„ 1904	4055
„ 1905 do 1/10 1905 uwiercono	2187

Ponieważ w powyższym rachunku bieżącego roku uwzględniane są tylko minimalne ceny, które Kasa Oszczędności pobiera od rafinerji w Trzebini tytułem zaliczki za dostarczaną ropę (1:10 wagonów) a należy się jej jeszcze tytułem dopłaty udział w zysku na rafinadzie, który ostrożnie preliminując wyniesie z pewnością 250 000 K; ponieważ dalej zapasy ropy nagromadzonej w rezerwoarach Kasy Oszczędności wynoszą 669 wagonów ropy borysławskiej a 197 wagonów ropy schodnickiej, a zatem wartość 259 800 K. — przeto rachunek pierwszych trzech kwartałów bieżącego roku przedstawi się następująco:

Dochody:

1. Uzyskane dotąd ceny minimalne	K. 604.555 04
2. Minimalne dopłaty z tytułu rafinady	„ 250.000 —
3. Wartość 866-ciu wagonów ropy	„ 259.800 —
4. Asygnowane już do zwrotu podatki	„ 50.000 —

Razem K. 1,164.355·04

Natomiast wydatki wynoszą „ 654.543·16

Okazuje się tedy czysty zysk w kwocie K. 509.811·88

Stan ten prawdopodobnie nie tylko się nie pogorszy, lecz przeciwnie rokuje jeszcze nadzieją polepszenia się w niedalekim czasie wobec faktu, że w kopalni borysławskiej już w najbliższej przyszłości spodziewaną jest produkcya w następujących szybach:

Nr. III.	głęboki w dniu 30. września b. r.	1025 m
„ VI.	„ „ „ „	1083 „
„ XV.	„ „ „ „	1027 „
„ XVI.	„ „ „ „	1086 „
„ XIX.	„ „ „ „	1107 „
„ XXII.	„ „ „ „	916 „
„ XXIII.	„ „ „ „	904 „
„ XXIV.	„ „ „ „	947 „

Nadto oczekuje produkcji szyb w Kosmaczu 781 m głęboki i szyb w Nahujowicach 978 m głęboki.

Z powyższych zestawień okazuje się, że wydatki na kopalnie po skończeniu okresu większych inwestycji zostały znacznie zredukowane i że wkłady, poczynione w kopalnie galic. Kasy Oszczędności doprowadziły do znacznego zwiększenia się produkcji a w konsekwencji rokują nadzieję, że po okresie inwestycji przyszedł dla kopalń okres rentowności przedsiębiorstwa.

Z tej odpowiedniej chwili należy skorzystać i dążyć do możliwie korzy-

stnej sprzedaży przedsiębiorstw kopalnianych a zabiegów nie szczędzić, aby odnawiane od lat żmudne pertraktacje wreszcie nie pozostawały bezowocnymi.

Kasa Oszczędności projektuje wprawdzie utworzyć z przedsiębiorstw kopalnianych odrębne Towarzystwo akcyjne, ale przemiana taka tylko formy rzeczy dotyczy, rzeczy samej nie zmienia. Przez utworzenie Towarzystwa akcyjnego zmieni się tylko forma stosunku Kasy do owych kopalń, ale nie zapobiegnie się konieczności nowych wkładów, jak długo Kasa Oszczędności będzie wyłączną właścicielką akcji, a tem samem przymusową wierzycielką towarzystwa akcyjnego

Towarzystwo ekcyjne, które nie ma własnego kapitału obrotowego, a którego wszystkie akcje spoczywają w portfelu Kasy oszczędności, byłoby miało tylko ten jeden skutek, że administracya będzie jeszcze droższą, bo opartą na samoistnej organizacyi i obarczona znacznym podatkiem.

Jedynem wyjściem dla Kasy oszczędności wskazanem jest w pierwszej linii sprzedaż przedsiębiorstw kopalnianych, a gdyby się ta uskutečnić nie dała, oddanie kopalń w administracyę przedsiębiorstwu któreby za udział w zysku przyjęło na siebie porękę, że Kasa oszczędności do żadnych dalszych wkładów administracyjnych pociągana nie będzie. W ten sposób nie odzyska się wprawdzie strat przez Kasę oszczędności już poniesionych, ale przynajmniej uchroni się ją od dalszych nowych strat.

Wytrwała praca zarządu będzie wówczas w stanie gromadzić fundusze, które z czasem mogą Kasie zwrócić utracony w przeszłości kapitał; — natomiast, wśród ciągłych nowych strat nie można się spodziewać tak bardzo pożądaney sanacyi.

Wobec powyższego stanu rzeczy Komisyja bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 1. sierpnia 1905 o rachunkach galicyjskiej Kasy oszczędności za rok 1904.

2. Sejm udziela Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tejże Kasy za rok 1904.

3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności polecił zmniejszać w interesach likwidacyjnych jak najusilniej do ich zakończenia, a w każdym razie do zabezpieczenia Kasy oszczędności od potrzeby uczynienia dalszych wkładów.

Przewodniczący: *Władysław Krański.* Sprawozdawca: *Locwenstein.*

Podstawa opodatkowania przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków w ustawie a w rozporządzeniu wykonawczem.¹⁾

Podstawa opodatkowania przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków jest czysty przychód przedsiębiorstwa w ostatnim roku obrotowym uzyskany (§. 92).

Pojęcie przychodu czystego oznacza §. 93 ust. stanowiąc że przychód czysty stanowią nadwyżki

¹⁾ Ustęp z większej całości.

bilansowe bez względu na to, czy nadwyżki zostają rozdzielone jako odsetki, dywidendy, tantiemy lub pod jakąkolwiek inną nazwą i wedle jakiegokolwiek miary, czy zostaną one złożone w funduszu rezerwowym, przeniesione na przyszły rachunek lub też wogóle w jakiś inny sposób zużytkowane.

Wymiar podatku ma następować na podstawie bilansu, układanego przede wszystkim na podstawie zwyczajów kupieckich. „By jednak dowolnościom i przypadkowościom w sposobie prowadzenia rachunków niemożliwić wpływ nieuprawniony na wysokość świadczenia podatkowego ustawa wylicza wyraźnie niektóre kategorie wydatków i dochodów, która niezależnie od formy ich ksiązkowania należy w każdym razie wliczyć do podstawy opodatkowania względnie z tej podstawy wyłączyć!¹⁾”

Rozp. wyk. zawiera w tym kierunku cały szereg szczególnych postanowień. Ale zarówno w tym kierunku jak i w wielu innych, dotyczących wypośredkowania podstawy opodatkowania stoi to rozp. wyk. w widocznej sprzeczności z postanowieniami samejże ustawy.

Zarówno motywa do ustawy o podatkach osobistych²⁾, jak i sprawozdanie stałego wydziału podatkowego³⁾ powołują się przy omawianiu podstaw i struktury specjalnego podatku zarobkowego na ustawę z dnia 27. grudnia 1880, Dup. Nr. 151 dotyczącą opodatkowania kas zaliczkowych i stowarzyszeń i podnoszą, że opodatkowanie przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków jest w ogólności oparte na zupełnie tych samych zasadach, które w ustawie powyżej powołanej znalazły dobitny swój wyraz. §. 2. ust. z r. 1880 wylicza te kwoty, które, nie objęte nadwyżkami, bilansowo wykazanymi, należy jednak włączyć do podstawy opodatkowania. O ten przepis opiera się też zupełnie prawie przepis § 94. ust. o bezp. pod. osob⁴⁾. W motywach rządowych do ust. z r. 1880, wyraźnie jednak stwierdzono, że „by o ile możliwości zapobiedz chwiejnym interpretacjom wybrano dla ustalenia kwot, które należy wciągnąć do podstawy opodatkowania formę taksatywnego wyliczenia“. W tym samym duchu wypadły też kilkakrotne orzeczenia trybunału administracyjnego dotyczące ust. z 27. grudnia 1880, jak orzeczenie z 27. czerwca i z 24. października 1885. L. 1576 i 2512 Alter. L. 848 i 849 gdzie powiedziano między innymi „publiczne daniny ciężące na obrocie przedsiębiorstw, (jak w szczególności należytości ekwiwalentowe, odsetki zwłoki i należytości stemplowe należy z jedynym wyjątkiem podatku dochodowego traktować jako pozycje potrącalne a dalej i wydatki, które w sprawozdaniu są wyraźnie podane jako wydatki administracyjne, zmniejszające nadwyżki bilansowe a przez ogólne zgromadzenie zostały przyjęte o ile nie podpadają pod pojęcie wydatków, wyliczonych w §. 2. lit. a do c ust. z 27. grudnia 1880 nie należy wciągać do podstawy opodatkowania“. Podobnie orzeczenie z 28. października 1893. L. 3455. Alter. L. 1807 „wydatki, które w wykonaniu statutowych zobowiązań, zostały świadczone dla innych celów, niż te, które w §. 2.

ust. z 27. grudnia 1880, wyraźnie zostały wymienione, nie powinny być wciągane do podstawy opodatkowania, ponieważ zostały spowodowane obrotem przedsiębiorstwa“. Orzeczenie z dnia 13. października 1897 L. 4724. Budw. Nr. 11038 zaś oświadcza, że wedle §. 2. ust. z r. 1880 wzgl. z 15. kwietnia 1885, zasadniczo tylko bilansowy przychód czysty, w bilansowych nadwyżkach uosobiony, stanowi cyfrową podstawę, dla wymiaru podatku dochodowego, że więc wszystko, co ten czysty zysk ogranicza, więc każdy wydatek, należy z podstawy opodatkowania wyłączyć, jeśli nie zachodzi jeden z wyjątków w §. 2. taksatywnie wyliczonych“. Jeśli się dalej uwzględni, że sprawozdanie wydziału podatkowego o projekcie rządowym, dotyczącym opodatkowania towarzystw akcyjnych i innych przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, wniesionym w VIII. sesji izby poselskiej⁵⁾ oświadcza, że wychodzą tu z założenia, że od każdej ustawy podatkowej należy żądać, by określała jasno i dokładnie podstawy wymiaru podatku, by każdej dowolności przeszkodzić i uniknąć sekatur władz podatkowych i jeśli się dalej rozważy, że i powyżej zacytowane sprawozdanie stałego wydziału podatkowego oświadcza o projekcie ustawy o bezpośrednich podatkach osobistych, że jasno i dokładnie powinny być te kwoty określone, które należy doliczać do bilansowych nadwyżek lub które od tych nadwyżek należy potrącać a dalej, że należy o ile możliwości unikać wszelkich różnic, któreby mogły zachodzić między władzami wymiarowymi a podatnikami, że przeto należy zwrócić szczególną uwagę na brzmienie tych postanowień, to nie może ulegać wątpliwości, jak pisze bardzo słusznie w swej petycji, związek austriackich przemysłowców, że wyliczenie w § 94. kwot, które należy doliczać do nadwyżek bilansowych, ma charakter taksatywny.

Mimoto jednak rozporządzenie wykonawcze, uważa tylko policzalne pozycje przychodowe za wyliczone taksatywnie nie stosując jednak tej samej miary do pozycji wydatkowych których nie można uwzględniać przy wypośredkowaniu podstawy opodatkowania. Jest to więc bardzo znaczne obostrzenie ustawy, które zresztą ujawnia się całym rozporządzeniem wykonawczem w ogóle⁶⁾

Rozporządzenie wykonawcze wyliczyło w szczególności następujące pozycje wydatków, poza pozycjami wymienionymi taksatywnie w §. 94. lit. a do g. które winny być wliczone do nadwyżki bilansowej względnie do podstawy opodatkowania 1. do §. 94 a. „koszta, połączone z pozyskaniem kapitału (stemple należytości zakotowanie, koszta druku i inseratów itd.) (rozp. wyk. art. 18 lit. a l. 1).

2. do §. 94 b. te kwoty, które przypadają na rzecz przedsiębiorstwa, wskutek prezentacji wylosowanych walorów dłużnych kuponów na odsetki i dywidendy, w niewłaściwym czasie dokonanej (rozp. wyk. art. 18. lit. b. u. 2)

3. do §. 94 c. „należytości uboczne, z obsługą kapitałów połączone, jak w szczególności należytości stemplowe od kuponów, prowizje, wypłacone bankierom za realizacją kuponów, koszta sporządzenia nowych arkuszy kuponowych, bieżące należytości za kotowanie walorów na giełdzie itp. (roz. wyk. art. 19. ust. ost. i przedostatni)

4. do §. 94 f. „podatek gruntowy i budynkowy wraz z dodatkami jak i ekwiwalent należy-

¹⁾ Zu 380 der Beilagen zu den stenogr. Protokollen des Abgeordneten Hauses XI Session 1892 str. 68.

²⁾ Z. 380 der Beilagen j. w. str. 14.

³⁾ 1041 der Beilagen zu den stenogr. Protokollen des Abgeordneten Hauses.

⁴⁾ Eingabe des Bundes österreichischer Industriellen vom 30. September 1901 betreffend die Besteuerung der Aktiengesellschaften.

⁵⁾ 684 der Beilagen zu den stenogr. Protokollen des Abgeordneten Hauses VIII Session.

⁶⁾ Stefan Licht Die Industrie und die Praxis der Personalsteuergesetze Wien 1904 str. 24.

tościowy od wartości nieruchomości, następnie podatek rentowy, jeśli przedsiębiorstwo przejęło na siebie, ponoszenie z własnych funduszy tegoż podatku, od odsetek i rent na przedsiębiorstwo przypadających, które mają być po myśli §. 133 w drodze potrącenia pobrane i do kasy państwowej przesłane, jeśli te odsetki i renty, podatkom rentowemu podlegające nie są policzalnymi pozycjami przedsiębiorstwa. (rozp. wyk. art. 21 u. 3. i 4).

Sprzecznosc między ustawą a powyżej wyszczególnionymi postanowieniami rozporządzenia wykonawczego jest zupełnie oczywista, dla każdego, kto nie jest bezwzględnym zwolennikiem metody interpretacji bezwzględnie ekstenzywnej.¹⁾ I tak §. 94 u. ustawy uznaje wydatki czynione z wyników obrotu, dla powiększenia kapitału znajdującego się w przedsiębiorstwie za policzalne. Charakterystycznym w tym względzie jest fakt następujący. (Galic. akc. Bank hipoteczny zawarł z dyrekcją kolei państwowych umowę o elektryczne oświetlenie dworca kolejowego na lat 40 z zastrzeżeniem, że prawo i obowiązki tej umowy będące uprawnionym przenieść na kraj. akc. towarzystwo przedsiębiorstw elektrycznych, dla którego był nawet podał do władz o koncesyje.

(Dok. nast.)

Odsetki odszkodowawcze od zwróconych podatkowych odsetek zwłoki.

Jeszcze w r. 1904 omawialiśmy w „Oszczędności“ kwestję odsetek od podatków nieprawnie pobranych²⁾ Podnieśliśmy też wówczas jak bardzo ścieśniającą a rzeczowo nieuzasadnioną była interpretacja ust. z 8. Marca 1876. Dup. Nr. 269, która w §. 28 postanawia, że w razie restytucji należyci pobranych ale wskutek rekursów znów zwróconych, należy stronom szkodę ztąd powstałą wynagrodzić przy pomocy zapłacenia 6% odsetek od kwoty restytuowanej od chwili zapłacenia bieżących. Władze skarbowe stały na tem stanowisku, że to postanowienie nie dotyczy bynajmniej zwrotów podatków nie prawnie pobranych. Rozp. ces. z dnia 16. Lipca 1904 D. u. p. Nr. 79 jakkolwiek w rozmiarach bardzo niedostatecznych, przecież uznało zasadniczo, że obowiązek uiszczenia odsetek odszkodowawczych dotyczy również zwróconych podatków i kar podatkowych, nie tylko zaś należyci.

Zarówno to rozp. ces. jak i powołana wyżej ustawa wspominają jednak tylko o odsetkach odszkodowawczych od zwróconych podatków i kar podatkowych, nie mówiąc zaś nic wcale o odsetkach odszkodowawczych od zwróconych odsetek zwłoki. Władze skarbowe opierają się na tej zasadzie, że ust. z 23. Stycznia 1892 Dup. Nr. 26 w której odsetki odszkodowawcze zostają zniżone z 6% na 5% mówi nie tylko o kwocie należyciowej (Gebühren betrag) ponieważ zaś odsetki zwłoki nie stanowią kwoty należyciowej, odsetek tych nie należy oprocentowywać w razie ich zwrotu.

Kwestya ta posiada poważne dla naszych restytucji finansowych znaczenie. Wszak jeśli strona nie uiszcza należyci jej wyznaczonej w ciągu dni 30, zaś podatku w ciągu dni 14, jest obowiązana

¹⁾ O sprzecznościach takich wspomina też dość obszernie *Sprawozdanie Wydziału krajowego, tyczące się wadliwego wykonania ustaw i przepisów podatkowych i należyciowych* z 16. Września 1904. L. W. 102.878/904. str. 81.

²⁾ Por. też pt. „Gargas Odsetki od podatków nieprawnie pobranych“ Lwów księgarnia narodowa 1905 str. 24 w 8 ce

do uiszczenia odsetek zwłoki. Skoro zaś stwierdzono, nie istnienie zobowiązania podatkowego to odbiorca nieprawnie pobranej kwoty, bezprawie, które popełnił, winien wynagrodzić w zupełności, winien innemi słowy wynagrodzić całkowitą szkodę. Szkodą zaś niewątpliwą, bez prawnie wyrządzoną jest również nieuzasadnione uiszczenie odsetek zwłoki. Szkodą zaistniała wskutek uiszczenia odsetek zwłoki, ujawnia się zaś oczywiście nie tylko w samejże kwocie odsetkowej lecz również w odsetkach od tejsze kwoty, wierzyciel, ma zatem niewątpliwą swój interes, by dopełnienie zobowiązania nastąpiło we właściwej chwili. Interes ten polega głównie na tem, że gdyby wierzyciel daną kwotę pieniężną uzyskał we właściwym czasie mógłby ją ulokować na procent i szkoda którą on więc w ten sposób poniósł, polega na utracie zysku. Interes ten, tę szkodę winny właśnie wynagrodzić odsetki zwłoki, które więc w ten sposób stanowią pewien specjalny rodzaj wynagrodzenia szkody¹⁾. Co zaś dotyczy samejże kwoty podatkowej względnie należyciowej, dotyczyć winno również w całej pełni i kwoty odsetkowej.

Trybunał administracyjny w orzeczeniach z dnia 16. Czerwca 1903 L. 6741 i z dnia 21. Lutego 1905 L. 1941 uznał też słusznie dotychczasową interpretacją władz za błędną. W szczególności w ostatniem z wymienionych orzeczeń podniósł Trybunał że „odsetki zwłoki stanowią pretensyą uboczną pretensyi należyciowej, są innemi słowy należyciową uboczną. Stanowią one prawnicze rozszerzenie pretensyi należyciowej, muszą więc dzielić prawne losy rzeczy głównej. Słowo „pretensya należyciowa“, użyte w ust. z 23 Stycznia 1892 obejmuje wszystko, co dłużnik należyciowy na mocy ustaw należyciowych świadczyć jest obowiązany, więc pojedynczą należyciową ewentualnie bez zasadnie zażądane podwyższenie należyci i odsetki zwłoki“.

To samo dotyczy również odsetek odszkodowawczych od zwróconych odsetek zwłoki od kwot podatkowych.

W obec tego, że judykatura Trybunału jest niekiedy chwiejną, władze zaś w praktyce bardzo często niestosują się do zasad prawnych, przez Trybunał ustalonych, należałoby dążyć do ustalenia tej zasady prawnej w drodze ustawodawczej. Spособnością, bardzo po temu odpowiednią byłaby ratyfikacja rozp. ces. z dnia 16. Lipca 1904. Dup. Nr. 79.

Urzednicy gminnej kasy oszczednosci a ubezpieczenie od choroby.

Urzednicy gminnej kasy oszczednosci, pobierający stałą placę, nie podpadają pod przepisy ustawy o obowiązku ubezpieczenia od choroby, albowiem gminna Kasa oszczednosci jest zakładem gminnym wskutek czego do osoby w kasie tej zatrudnionych, znajduje zastosowanie postanowienie wyjątkowe §. 2, ust. o ubezp. od choroby, wedle którego obowiązek od ubezpieczenia od choroby w §. 1. cyt. ust. ustanowiony, dotyczy tylko tych funkcyjaryuszy, którzy nie są ustanowieni za stałą placą.

(Orzeczenie Tryb. adm. z dnia 2 Maja 1903 L. 5157 Budw. Nr. 1752).

¹⁾ J. Ungar Ueber die Haftung des Staates für Verzugs- und Vergütungsziinsen (Grünbuts) Zeitschrift f. das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart T. XXI str. 107—131.

Ruch wkładek w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc listopad 1905.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31 paźdz. 1905		W ciągu miesiąca października						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 30. listop. 1905.		
		K.	h.	Wynosiły wkładki			wyplacone			K.	h.	K.	h.	
				stron	K.	h.	stron	K.	h.					
Bochnia m.	4	2,945.600	88	189	161.488	01	190	111.636	65	+	49.851	36	2,995.452	24
Bochnia p.	4, 4 1/2	2,235.335	34	214	83.796	30	101	55.636	08	+	28.160	22	2,263.495	56
Bohorodeczany p.	4 1/2	379.787	60	80	23.955	97	44	18.716	96	+	5.239	01	385.026	61
Brzeżany p.	4 1/2	1,203.439	42	71	25.573	87	73	37.091	69	-	11.517	82	1,191.921	60
Buczacz p.	3 i 5	1,402.894	04	76	30.178	88	?	29.592	07	+	586	81	1,403.480	85
Dobromil *) m.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dolina p.	4 1/2	1,210.505	37	125	53.994	55	171	47.670	49	-	6.324	06	1,204.181	31
Drohobycz m.	4	2,012.991	34	110	115.579	19	?	77.610	03	+	37.969	16	2,050.960	50
Gorlice *) p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka *) p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jarosław m.	4 1/2	1,868.840	60	193	63.172	19	157	39.387	84	+	23.784	25	1,892.624	85
Katusz p.	4 1/2	865.852	04	106	24.110	58	191	29.835	04	-	5.724	46	860.127	58
Kołomyja m.	4	4,341.645	61	388	162.731	85	444	157.541	76	-	5.190	01	4,346.835	70
Kraków m.	4	34,674.846	46	2450	1,102.417	52	2306	942.106	87	+	160.310	65	34,835.157	11
Kraków p.	4	15,317.955	19	1247	709.499	89	1131	573.706	49	+	135.793	49	18,453.748	59
Iwów gal.	3-6	77,858.018	90	8700	2,897.518	35	8256	2,952.197	66	-	59.379	31	77,803.039	59
Myslenice p.	4, 4 1/2	1,172.647	69	?	63.831	30	?	35.436	84	+	23.394	46	1,201.042	15
Nowy Sącz m.	4	4,254.358	64	354	114.048	30	359	114.439	13	-	390	83	4,253.967	81
Nowy Targ *) p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze m.	4	3,126.928	06	292	165.666	58	265	125.149	69	-	40.516	89	3,167.444	95
Przemysł m.	4	7,514.689	28	443	203.054	52	415	292.631	34	-	89.576	82	7,425.092	46
Rzeszów m.	4	3,543.422	53	242	113.922	33	213	127.608	14	-	13.685	81	3,529.736	77
Sambor *) m.	4	5,327.575	69	426	184.602	98	363	221.249	17	-	36.649	19	5,290.929	50
Sanok p.	4 1/2	699.154	84	110	66.438	21	43	12.274	77	+	54.163	44	753.318	28
Śniatyn *) m.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Śniatyn *) p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal m.	4 1/2	949.416	62	97	41.756	57	95	41.303	77	+	452	80	949.869	42
Stryj m.	4	2,235.113	47	228	118.990	69	187	68.252	87	+	50.737	82	2,285.851	29
Tarnobrzeg p.	4 1/2, 5	1,053.671	20	50	13.928	07	?	28.716	85	-	14.788	78	1,038.882	42
Tarnopol m.	3 3/4	6,836.413	07	822	266.020	17	807	277.432	15	-	11.411	98	6,825.001	09
Trembowla p.	4 1/2	885.627	28	133	42.548	49	93	42.499	26	+	10.049	23	895.676	51
Wadowice p.	4	4,278.740	19	279	158.422	48	217	121.681	13	+	36.741	35	4,310.481	54
Wieliczka p.	4 1/2, 5	3,506.998	78	123	69.543	83	163	85.116	62	-	15.572	79	3,491.425	99
Zaleszczyki p.	4 1/2, 5	630.961	40	51	12.569	84	37	19.015	38	-	6.445	54	624.515	86

*) Do chwili zamknięcia numeru wykazu nie otrzymaliśmy

Nakładem księgarni
Gubrynowicza i Schmidta
wyszła rozprawa
Dr. Zygmunta Gargasa
**O krajowym funduszu
sierocym.**

We Lwowie 1905, str. 37.

Staraniem Związku galicyjskich kas oszczędności we Lwowie wydany został:

„Zbiór norm i przepisów prawnych odnoszących się
do kas oszczędności. — Lwów 1904“.

Cena za egzemplarz wynosi K. 2.—, z przesyłką pocztową poleconą K. 2:35.

Wszystkie zamówionych egzemplarzy skutecznie Biuro Związku gal. kas oszczędności.

Wiedeński Bank Związkowy FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny: K. 80,000.000.	Lwów we własnym gmachu przy ul. Jagiellońskiej l. 3.	Zakład centralny Wiedeń FILIE: Aussig n. Z. Bern, Budapest, Czerniowce, Grac, Prócicjów, W. Neu- stadt i St. Pölten. 12 kantorów wy- miany i kas depo- zytów we Wiedniu.
Fundusze rezer- wowe: K. 23,027,428-13.	Telefon nr. 57. Dyrekcya Telefon nr. 358. Kantor wymiany.	

Zatapia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakres kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3⁶⁰ księżeczki wkładowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwiające kupiecemu i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie piekieckim,

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i ysowania
poleca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Wykonuje księgi i druki dla kas oszczędności podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizyi inkasowej.

Nakładem Związku gal. Kas oszczędności

wyszła rozprawa

Dra Zygmunta Gargasa

Loterya a oszczędność.

Lwów, 1905. str. 68.

Cena za egzemplarz 1 korona.

Do nabycia we wszystkich księgarniach

Bilety wizytowe litografowane

Zaproszenia ślubne i balowe.

ETYKIETY na flaszki, pudełka, puszki itp. jednokolorowe lub barwne.

PAPIERY WARTOŚCIOWE, KSIĄŻECZKI KASY OSZCZĘDNOŚCI I UDZIAŁOWE.

KARTY ADRESOWE, NAGŁÓWKI NA LISTY I FAKTURY KUPIECKIE artystycznie wykonane. DYPLOMY, OBRAZY, PLANY, MAPY, NUTY, OGŁOSZENIA PLAKATY, TUTKI CYGARETOWE, CENNIKI, AUTOGRAFIE i wszelkie roboty w zakres litograficzno artystyczny wchodzące wykonuje wzorowo i na czas oznaczony.

Od roku 1773 istniejąca

DRUKARNIA

wykonuje wszelkie roboty drukarskie od najdrobniejszych, jako to: koperty, listy kupieckie, memoranda, ogłoszenia, druki gospodarskie itp. do najwykwintniejszych tabel, ilustracje, dzieła i broszury. **DRUKI I TABELY DLA KAS OSZCZĘDNOŚCI I BANKÓW.**

Z poważaniem

Piller i Spółka

Lwów, ulica Łyczakowska liczbą 3.

BILANSE

Galicyjskich kas oszczędności

za rok 1904.

Horodenka. Kasa oszczędności.

Stan bierny:	Stan czynny:
Wkładki oszczędności K. 218.585.—	Kasa:
Kredytorzy:	Gotówka z dniem 31. grudnia 1903 r. K. 25.126·18
Pożyczka w Radzie powiatowej „ 16.356·28	Lokacya kapitałów:
Rachunek bieżący z Radą powiatową „ 1.191·48	Pożyczki hipoteczne „ 427.939·82
Rachunek różnych osób „ 1.331·72	Weksle w portfelu „ 69.885.—
Dotacya roczna funduszu emerytury „ 800.—	„ zaskarżone „ 8.000.—
Rachunek bieżący funduszu rezerwo- wego „ 653·05	Rachunek bieżący z Bankiem krajowym „ 314·76
Fundusze:	Wierzyciele:
Fundusz rezerwowy „ 30.465·86	Koszta procesowe „ 3.292·23
„ emerytury „ 4.387·22	Zaliczki na płace „ 170·09
Procenta:	Księgi w zapasie „ 233·16
Na rok 1905 pobrane od hipotek „ 2.721·51	Budowa skarbcza „ 2.487·75
„ od weksli „ 704·08	Inwentarz „ 1.672·83
Zysk za rok 1904 „ 1.467·28	Odsetki:
	Procenta zaległe w roku 1904 od hipotek „ 4.688·58
	Lokacya funduszy:
	Fundusz rezerwowy w papier. wartość. „ 30.465·86
	„ emerytury „ 4.387·22
<u>K. 578.663·48</u>	<u>K. 578.663·48</u>

Kalusz. Powiatowa Kasa oszczędności.

Stan bierny:	Stan czynny:
Wkładki K. 825.857·18	Gotówka K. 21.668·78
Rachunek różnych osób „ 3.905·75	Dotacya Banku krajowego „ 21.819·24
„ bieżący z funduszem rezerw. „ 204·55	Pożyczki hipoteczne „ 333.265·45
Niewypłacone subwencye z czystego zysku „ 1.123.—	„ komunalne „ 97.340·08
„ płace „ 600.—	„ na zastaw papierów wartościowych „ 5.520.—
Odsetki naprzód pobrane „ 4.939·78	Weksle eskontowane „ 176.876.—
Depozytaryusze „ 10.903·36	„ zaskarżone „ 5.563·31
Fundusz rezerwowy „ 45.314·75	Koszta sądowe „ 6.108·42
„ emerytalny „ 4.108·51	Wadya „ 109.—
Czysty zysk za rok 1904 „ 6.105·21	Nabyte realności „ 3.389·33
	Papiery wartościowe „ 152.346.—
	Należności asekuracyjne „ 286·20
	Stemple od zastawów „ 2·20
	Zaliczki zwrotne i do wyrachowania „ 566·59
	Inwentarz biurowy „ 804·18
	Odsetki zaległe „ 15.363·19
	Wartość kuponów od papierów wartościowych „ 1.707·50
	Depozyta chwilowe „ 3.762·55
	Efakta przyjęte w zastaw „ 7.140·81
	Fundusz rezerwowy „ 45.314·75
	„ emerytalny „ 4.108·51
<u>K. 903.062·09</u>	<u>K. 903.062·09</u>